

Хальмг драмтеатр

Күч-көлсчирин Хальмг таңгычин Советин күцэгч комитет Хальмг государственн драмтеатр хэрү бүрдэх шийдвр гаргъв. Эн шийдвринг Хальмг республикин күч-көлсчир ик оргмджтагъяр тосв.

Мана Хальмг государственн драмтеатр хөрн хоёр джил хооран, 1936 джил тогтдж, көшгнь секгдсн. Эн кергт нилчән түрүн үзүлсн. театрин урн гардач Владимир Гольф, театрин түрүн директор Колян Сандж, билгтә бичәч Басньга Баатр, Сән-Белгин Хаср, Эрднин Бадм-Хаалгь, артистир Эрднин Лидж, Джимбин Бадм, нань чигн улс. Театр секгдсн өдрәсн авн театрин коллектив оln-әмтнә ухан седклин тааллань ирлцүлдж, сцен деерән хальмг, орс, ик чигн келн-әмтнә бичәччирин бичсн нааддиг оlnар үзүллә.

Хальмг театрин ончта сән культурин өслтиг республикин цуг райод, селәд медсн деерән, мана алдр Төрскнә хотл

балгъсн—Москва икәр таасдж, цуг централын газет, журнал болгъндан барлдж оlnд ивтркәгъяр медүлсн.

Москван гүн номта улс, бичәчнр, артистир, күч-көлсчир мана артистирт ханлт өргдж, йөрәлин кесг бичгән, сунгъган илгәсн болдг. Тер чинртә бичгүдиг Хальмг республикин малчнр, тарачнр, үүлд цергләчнр 1939 джил республикин «Ленинский путь» болн «Улан Хальмг» газетсин халхсд умшсн.

Тингхд сар, джил ирвас, театрин артистир, кесн көдлмшәсн иш авч дамшад, сургбуль-эрдмән гүүдүләд, Советин Союзин ик балгъсдин театрар тәвгддг пьесмүд үзүлдж, тоомсран, чинрән батрулла.

Түрүн болдж, хальмг театрин сцен деер Сян-Белгин Хасрин «Ончн бөк» үзүлгдлә. Түүнә дарунь Басньга Баатрин «Чүүчә». Эрднин Бадм-Хаалгьин «Сәәхлә». Манджин Батан «Ноолданд батрлгън» гидг пьесмүд сән орман эздж, теа-

трин репертуарас гарлго йовла.

Деер келгдсн пьесмүдәс талдан, советин драматургудин пьесмүд бас мана театр тәвлә. Улгүринь келхд. Фурмановин «Мятеж», Билль — Белоцерковский «Пограничники», «Очная ставка», Тренивин «Любовь яровая» нань чигн кесг пьесмүд джил болгън үзүлгджәв. Алексей Островскин «Гроза», Максим Горькин «Враги». Шиллерин «Коварство и любовь» болн Мольерин «Лекарь поневоле» гидг пьесмүдин героймудин образмуд чигн Хальмг театрин сцен деер үзүлгдлә.

Хальмг келн-әмтнә алдр эпос «Джаньгърин» 500 джилин өөниг цуг Советск Союз темдглен 1940 джиләс авн. Басньга Баатрин бичсн «Бумбин орн» гидг пьес эклдж Хальмг театрт үзүлгдлә.

1959 джилин эклцәр республикин күч-көлсчнр, эн келгдсн пьесмүдәс зәрминь экләд үзсн деерәң, «Бумбин орнд» Богд Джаньгъриг наадсн РСФСР-н атча артист Эрднжәнә Нармаг

Агъ-Шавдлин наадсн Хальмг республикин атча артистк Лиджин Уланиг, Занди Зулиг наадсн Хальмг республикин атча артистк Джапова Кермниг, А. С. Пушкина «Цыганд» Земфириг наадсн Русакова Леляг, «Ончн бөкд» наадсн Мемән Бембәг, «Коварство и любовь» Вурмиг үзүлсн Лиджин Саньгьджиг болн тингхд түрүн ишкдлән кегъәд, нерән шинькән гаргьджасн Джимбин Татьяна, Баденова Нина, Манджин Эрдн-Гәрә, Йиснә Ноха эдниг, нань чигн кесг артистчирин сцен деер үздж чадхмн.

Хальмг государственн театр хэрү бүрдлгън, мана хальмг искусствин цаарандк делгрлтд ик гидг чинртә төр.

Даньгъяр арви зургъан джилд сценәсн цаг-зуур хагысн, театрин артистир театриг хэрү бүрдсн зәнъг сонъсчкад, театрт ирдж көдлнәвдн гидж иим улс зөвән өгсн бәәнә: Русакова Леля, Мемән Бембә Лиджин Улан, Ах-Манджин Лага, Баденова Нина, Йиснә Ноха, Магнаева Анна, Лиджин Саньгьдж, Муучкан Люба, Ман-

джин Эрдн-Гәрә болн нань чигн.

Театр хэрү бүрдсн учрар, творческ көдләчирин тоогъандиглх кергтә, театриг медрлтә режиссермүдәр, репертуаран сән пьесмүдәр теткдж, театрт гаргьдж өгсн гериг цаглань ясулдж эдллгънд орулдж өгх төрмүд бәәнә.

Мана драмтеатрин творческ коллектив, түрүн болдж хальмг келн-әмтнә авч-бәрциг унъгджитхәрн гүүнәр медрг улсас голлдж бүрдхмн, талданар келхлә, келн-әмтнә кадр батлх зөвтәвдн.

Эн туст түрүн ишкдл кергддж, хөр-шаху багъчуд Ленинградин Н. Островскин нертә театралын институтд эн джил йовулгдв.

Хальмг театр республикин культурин цецкртдн чинртә орман эздж, гүн утхта пьесмүд үзүлдж, ахр цагин эргид урдк сән нерән дуудулх.

М. ХОНИНОВ.

Хальмг драмтеатрин директор.